

stavljenje katere stvari, podaljšal se je do dne 15. februarja. Cesar in cesarjevič Rudolf pošljeta mnogo izdelkov umetne obrtnije iz dvornega muzeja. — Iz Notranjskega se pa piše, da bočejo poslati izgledno lesnino, jaro pšenico in oves, sukno in platno. Tudi na Goriškem pripravljajo obrtniki izgledne izdelke. — Priprave za razstavo pri sv. Andreju delajo se z vso marljivostjo. Da se prostor razširi, zasul se je kos morja, in stavi se močen zid zoper navale morskega valovja.

„Ed.“

Naši dopisi.

V Gorici 8. jan. — Na novo leto oznanujejo pri nas po cerkvah število rojenih, umrlih in poročenih v preteklem letu. Bilo je tedaj rojenih v Gorici leta 1881.: v fari prvostolne cerkve možkega spôla 107, žensk. spola 74 otrok; v fari sv. Ignacija m. 96, ž. 82; v predmestni fari ss. Vida in Modesta (na Placúti) m. 47, ž. 65; v Podturnu (t. j. v predmestni fari sv. Roka) m. 42, ž. 46; skup 569. Umrlo jih je: v fari prvostolne cerkve m. 164, žensk. 156; (v teh dveh številkah pa so zapopadeni tudi mrličji možke in ženske bolnišnice usmiljenih bratov in usmiljenih sester); v fari sv. Ignacija m. 76, ž. 69; na Placúti m. 24, ž. 39; v Podturnu m. 32, ž. 31; skupaj 591. Poročenih je v prvostolni cerkvi parov 47, sv. Ignacija 39, na Placúti 25, v Podturnu 7; skupaj 118 parov. — Dne 3. t. m. je po kratki bolezni umrl župnik v bližnjem Solkanu, monsignor Franc Podreka, 68 let star. Bil je v Solkanu od l. 1864.; prej je služboval v Tominu, Volčah, Tribuši in Šempasu; bil je častni ključar papežev in častni konsistorijski svetovavec. Pogreb je bil 5. t. m.; udeležilo se ga je 20 duhovnikov; na grobu so peli čitalnični pevci — domači in nekateri vnanji. — Tukajšnji dekliški zavod šolskih sester „de Notre Dame“ je dosegel pravico javnosti. — „Slovenec“ (štev. 1. od 3. januarija t. l.) ima dopis „Iz (!) Goriškega“, kateri v marsičem potrjuje stari pregovor, „da ima vsaka glava svojo pamet“. Da si ni moja dolžnost, popravljati, kar kdo v kateri časnik piše, ne morem si vendar kaj, da ne bi v omenjenem dopisu popravil tega-le stavka: „S to povišano učnino se namreč gg. profesorjem uže itak velika plača s 5letnimi dokladami množi.“ To ni resnično. Tudi kar gosp. dopisnik v opazki pravi, da ima neki letos vpokojeni profesor (duhovnik) 2300 gold. penzije, ni res; kar je pa ima, je postavna in zaslužena. — 6. t. m. zvečer je bil v gledišči koncêrt za mestne uboge, ki je donesl 644 gold., od katerih pa se morajo odbiti stroški za priprave. — Novoletnih odkupnih listkov je spečal magistrat samo 760 znašajočih 360 gold. (za uboge). — Laški šolski okraj (Gradiščanski) ima novega okrajnega nadzornika — ljudskega učitelja — Jož. Picha (= Pika). — Dne 14. t. m. bode v gledišči spet velik koncêrt, pa brez pomočnikov iz — Vidma, marveč tak, ki je tudi v slovenskem jeziku naznanjen po oglih. Donesek je namenjen zimski kuhinji. Zimski? Ne, letos nimamo zime. Danes imamo spet dan, da mu jih je malo enakih v letu. Še prelep je, in, če je res, kar trdi danes naš „Eco del Litorale“ (proti „Tribüne“-i), da na Primorskem „irredentar“-jev ni, bojim se, da nas spravi pod Italijo — italijansko podnebje.

S Šenturške gore 7. jan. — Dobro se še spominjam zanimivega pogovora med svojim hišnim gospodarjem in njegovim sosedom, kojega sem kot petošolec, ali poet, kakor smo takrat rekli, neko zimsko jutro prav pazno

vlekel na svoje ubo. „Hudo, neznansko hudo zimo imamo letos“, potoži moj gospodar sosedu. „Ni čuda, odgovori ta; poslušaj me le Janez! kaj ti bom povedal, potem ti bo gotovo jasno, zakaj imamo letos tako mrzlo zimo. Moj študent Tone, katerega dobro poznaš in tudi veš, da je s tvojimi vred uže v peti šoli, poučuje, ker je bistre glave, nekaj študentov iz nižjih šol. Nekega dné slišim ga razlagati jim, kar prej nisem vedel, da se naša zemlja noč in dan zavrti okoli svoje osi, v 365 dneh in nekaj čez pa tudi še okoli solnca. Pripoveduje jim tudi, kako vsled tega vrtenja zemlje okoli solnca vrsté se štirje letni časi; zakaj je zdaj v severnih deželah, na pr. v ruski Sibiriji še veliko hujša zima kot tu pri nas itd. Veš Janez! mislim, da sem pravo zadel, ako trdim, da smo se na Rusko zasukali, ker imamo tako ledeno-mrzlo zimo.“ — „Bo kaj takega, Tone! bo, vsaj si človek tega nenavadno hudega mraza drugače razložiti ne more.“

Kako bi nek ta dva modrijana, ako bi še živela, letos modrovala, ko imamo tako mehko zimo, podobno prvim spomladanskim dnevom? Gotovo bi jo uganila, da smo se letos prav globoko tja dol na Laško zasukali. In zares! Kdo bi se bil nadejal v tem času tako prijetnih dni? Kdo mi bo verjel, da smo v naši okolici dva dni pred novim letom uže slišali kosa popevati, kar je znamenje, da njegovo ljubo ljubo tovaršico zlo srbi, uže gnjezditi. Da bi se njima pa le ne pripetilo, kar je naš slavni pesnik Vodnik „o kosu in brežnu“ tako šaljivo popeval. Sicer priroda uže precej cvetlic ponuja za svatovske venčke, kajti memo zadnjič imenovanih razcvetajo se spomladni petoprstnik (*Potentilla verna*), bele kurjice (*Helleborus niger*), tudi njih sestra zelena kurjica (*Helleborus viridis*) je uže pririla iz ogrete zemlje; tudi dišeče vijolice so v popkih, ki se bodo pri tako ugodnem vremenu kmalu razpihnoli: toda kje je še ljubomila spomlad, oni veseli čas, pravega tičjega pirovanja? Dobro jo je tedaj v Vodnikovi pesmi mesec brezen konečno zasolil dobrovoljcu kosu, rekoč:

Kamor tvoja sla ti kaže,
Preveč nagel ne smeš bit'!
Stara pratka nam ne laže:
Brezen ima rep zavit.

R.

Iz Dola pri Borovnici 9. jan. (*Odgovor ljublj. „Wochenblattu“*.) Ni sicer vreden ta umazani list, da bi se besede privoščil, in jaz bi res tega ne storil, ko bi se ta pritlikovec dotikal le moje osebe v svoji kritiki mojega dopisa od tod. Ker se je pa to drobno in suho revše spravilo nad vsem Slovencem priljubljeni list „Novice“ s člankom: „Wie das Landvolk belehrt wird“, se mi zdi primerno, vendar mu kaj pod nos dati. — Ta umazani list piše tako-le: „Zadnje „Novice“, katere, kakor znano, veljajo za prvi podučni list kmetu, od klerikalcev častene itd.“ Temu dostavim jaz, da ne le od „klerikalcev“, ampak gotovo tudi od „liberalcev“, če je med nami uže kak razloček; da bi pa jaz take, kot omenjeni pisec „Wochenblatta“, imel za „liberalce“, gotovo ne, za take moral bi se dobiti poseben izraz. Prestopimo k stvari. — Za sedaj naj le vprašam „L. W.“, kaj je on storil za poduk kmetu, kaj storil za njega napredek, s čem in kje se je skazal on ali njega pisci s svojo modrostjo v blagor in korist kmetijstva? Pač! skazoval se je in to pri vsaki priliki, ako je le mogoče bilo, kmeta napredek ovirati, „grabili“ so vse svoje modre moči skupaj ter zapirali kmetijstvu pot do napredka in blagostanja. — Ravno tako se spozna tudi v omenjenem članku, da piscu ni za blagor kmeta, pač pa nasprotno. Ako bi to ne bilo, ne zagovarjal bi škodljivih srn, katere niso družega ko divje koze. Pomisli naj se, da grajščak, akoravno ima kmet v nje-

govem gozdu pašne pravice, bo dal domače, kmetove koze pri prvi priliki postreljati. Nasproti pa naj ubijem jaz — recimo s kolom — srno, bodi si na vrtu, travniku ali njivi, prepričal se bom kmalu, da sem storil velik, velik greh, za katerega se bom moral 2—4 mesece v luknji pokoriti, kar se prvemu za domačo kozo ne zgodi. — Če se pa morebiti vendar kje kdo dobi tako slep, da ne veruje, da srne v istini le premnogo škodujejo, naj pride sem, tu vpraša po dopisniku „Novic“, rad mu bom to dokazal in ga o tem natanko prepričal. — Gospodje „Wochenblatta“ pa tudi ne verjamejo, da bi bila lisica (če tudi ne povsem) za kmetijstvo koristna. V dokaz, da lisice polju res koristijo, naj navedem to-le: Pred kacimi 15—18 leti, dokler ni bilo v tej okolici izvrstnega zatirovalca te živali, ni se slišala pritožba tako pogosto o škodi, katero napravljajo miši po polji, kakor se to godi dandanes; tudi zajci niso po polji ali po drevesnicah toliko škode delali. Vse kaj družega je pa sedaj, ko je lisica večinom zatrta in se nje sled redko nahaja, pač pa je videti sled škodljivih živali, kamor se človek obrne. — H koncu članka piše ta listič: „Meister Reinecke mag an solcher „Novice“-Weisheit seine Freude haben“. Smešno res! prav lovsko, zato pa jaz rečem: „Meister-Jäger“ sollte an „Meister-Reinecke“, „Meister-Pec“ oder „Isegrim“, kakor tudi pri srnah — brez moje škode veselje uživati! — Po vsem tem dovoljujem si priporočiti „Wochenblattovcem“, da skrbijo več za svojo modrost, kakor za „Novično“, ker te že shajajo ž njo, kar svedoči njih 39letni obstanek! „Wochenblatt“ naj le skrbi za-se, da doživi vsaj toliko mesecev, kakor imajo „Novice“ let, nas slovenske kmete naj pa pusti z našimi „Novicami“ čisto pri miru.

Iz Ljubljane. (Mestni odbor) se po svoji večini jako čudno obnaša. Lansko leto je po predlogu dr. Suppana hotel kupiti kolizejsko kolibo, letos pa je v prvi seji sprejel predlog ravno tistega doktorja, da se ima prodati kresijsko poslopje (Bürgerspital). Zastonj so ugovarjali narodni odborniki, da je ta hiša največji in skoro edini zaklad, iz katerega se podpirajo onemogli meščani, da so njeni dohodki lepi in da je tak kapital varnejši od denarnega, — nemškutarji so sklenili, da se odsek pooblasti pozvedeti in ukreniti prodaj te hiše pod najugodnejšimi pogoji. Tako se ti gospodje v zadnjih mesecih svojega gospodarstva podvzajajo zapraviti varno mestno premoženje, ker dobro vedó, da so ure gospodarstva njihovega na „rotovži“ štete. Mi pa upamo, da se ta prodaja vsaj do letošnjih novih volitev ne bo izvršila; potem bo večina naša in tudi ta toliko vredna hiša ostane mestu ohranjena. — Vreme je v Ljubljani nenavadno lepo, le nekoliko je mraz pritisknil. Da bi le nemškutarska megla tudi zginila iz mesta!

— (Iz seje družbe kmetijske), ki je bila preteklo nedeljo 8. dne t. m., je „Novicam“ došlo to poročilo: Došlo je nekaj prošelj zaradi prodaje plemenne živine, katera bila je na dražbi kmetijske družbe kupljena, pa ni več za plemo. — Prošnja nekega društvenika, pogorelca, da bi mu družba brezplačno dala skuporeznico, ni se mogla vslišati, ker družba nima skuporeznice odveč in tudi ne denarne zaloge v ta namen. — Naznani vladino, da je imenovala gosp. E. Kramarja popotnega učitelja za poljedelstvo na Kranjskem ter vabilo, predložiti jej načrt instrukcije za-nj, oddá se v poročanje glavnemu odseku z nalogom, da naj se v instrukciji ozira na to, da bo popotni učenik predaval tudi v Ljubljani, tako, da bo moč vdeležiti se poduka tudi bogoslovcem in učiteljskim pripravnikom. — Po nasvetu dr. Poklukarja sklene se tudi, za to naši deželi velevažno imenovanje v imenu poljedelcev c. kr. vladi

izreči gorko zahvalo kmetijske družbe. — Gospod podpredsednik J. Sevnig ter poleg njega gospod vitez Gutmannsthal in g. P. Lasnik naprosijo se kmetijsko družbo zastopati pri svečanosti 100letnega rojstnega dne pokojnega pokrovitelja našega kmetijstva, nadvojvode Janeza, katero praznuje v Gradcu 19. in 20. t. m. kmetijska družba štajarska. — Sklene se službo tajnikovo razpisati z obrokom do 31. marcija t. l. Vprašanju deželnega odbora, ali bi bila koristna postava, kakoršno ima česka dežela, zaradi pokončevanj plevela „žide“ med deteljo — se pritrdi, posebno, ako bi se postava res izvrševala. — Prošnja nekega učitelja za podporo, da napravi čebelnjak, priporoči se deželnemu šolskemu svetu. — Zastopnika društva pri letošnjem shodu gozdarjev na Dunaji sklene se naprositi gosp. državnega poslanca V. Pfeiferja. — Naznani se izdanje ministerstva zaradi kolekovanja obrtnijskih računov, kateri se predlagajo oblastnijam; po tem so po vsem koleka prosti vsi taki računi do svote 10 gold.; računi nad svoto 10 gold. pa se imajo kolekovati z računskim kolekom 1—5 krajc. in na to še kolekovati pobotnica s kolekom od pobotnic. — Gosp. misijonarju V. Lah-u v Bosni sklene se priskrbeti po pol litra hruševih in jabolčnih pešak. — Druga prošnja z Bohinja za smrekove rastike odstopi se gosp. gozdnemu nadzorniku. — V družbo sprejmejo se gg. popotni učitelj E. Kramar in posestnik Dežman z radoljske podružnice.

— (K poročilu o seji močvirskega odbora v zadnjih „Novicah“) došlo nam je od gospoda odbornika Janeza Borštnika pojasnilo, iz katerega, posebno zato, ker g. dopisnik sodi, da so njega zadevale besede našega poročila: „vstal je eden odličnejših odbornikov ter klical seboj še druge“ — radi posnamemo sledeče rečne popravke: Gospod B. pritruje, da je odšel iz seje, ne pa, da bi bil on ali kdo drug katerega seboj klical, odšel pa da je še le, ko je od 9. do 10. ure in 10 minut čakal ter obupal, da se snide k sklepčnosti potrebno število odbornikov, vzrok odhoda pa da ni bilo osobno mrzenje. Konečno gospod dopisnik kot vzrok odhoda navaja to, da bi se 7 točk dnevnega reda ne bilo moglo dovoljno rešiti v kratkem času od 10. do 12. ure ter zahteva bolj pogostih sej posebno zdaj, ko se inženirji vse poletje pripravljali gradiva za izdelavanje projekta.

Mi temu pojasnilu le malo besedi dostavljamo. Ker nas pri tem vprašanji vodi samo rečni ozir na zboljšanje močvirja, zato obsojamo vse osebne zapreke, ne da bi bili osebe imenovali, zato smo naglašali imenitno nalogo in veliko odgovornost gospodov odbornikov, in ako z našimi vrsticami tudi malo pripomoremo k večji vspešnosti odborovih sej, posebno pa k temu, da gosp. odborniki nikdar več zastonj, ker bi ne bili sklepčni, ne pridejo dolgo in težavno pot v mesto, zadovoljni bomo. Namena pa: imenitno nalogo močvirskega odbora po vsi svoji moči podpirati, se bodo „Novice“ nepristransko in stanovitno držale. — Prihodnja seja odbora sklicana je na 17. dan t. m.

— (Naznani in vabilo.) Častitim društvenikom javlja podpisani odbor, da bodejo po odborovem sklepu do Velike noči sledeče veselice in besede:

V soboto dne 14. januarja: ples,
v soboto dne 28. januarja: ples.
v soboto dne 4. februarja: sijajni ples,
v nedeljo dne 5. marca: 1. beseda,
v nedeljo dne 26. marca: 2. beseda.

Pri vseh teh veselicah imajo prost vstop le društveniki, k sijajnemu plesu dne 4. februarja pa smejo vpeti tudi goste, kateri pa plačajo 1 gold. vstopnine. — Pri plesih svira c. k. vojaška godba. — Začetek vselej ob 8. uri.

Odbor čitalnični.

— (*V ljubljanskem gledišči*) se je na sv. treh Kraljev dan kazala po J. Ogrincu poslovenjena igra „na „Osojah“. Igrali so vsi prav dobro in tudi gledišče je bilo polno. Za obširneje poročilo nam je zmanjkalo prostora.

— (*Društvo „Sokol“*) je imelo sv. treh Kraljev dan občni zbor, pri katerem so se obravnavale navadne društvene zadeve in je bil voljen za to leto odbor takole: za predsednika enoglasno dosedanji načelnik gosp. Fr. Ravnikar, za odbornike pa gospodje S. Nolli (podpredsednik), Geba, Mulaček, Legat, Kališnik, Kreč, Günter in Wölfling.

— (*Umrli*) je na svoji grajščini pri Kranji in bil včeraj v Ljubljani pokopan gospod baron Miha Zojs, brat ranjcega blazega narodnjaka barona Antona Zoisa.

— (*Slike dr. Jan. Bleiweisa*), barvane in oljno tiskane, je naročil gosp. Kajzelj, steklar na Starem trgu v Ljubljani, iz Pariza. Veljale bodo po 4 gold. Ker g. Kajzelj ne vé, koliko jih bo potreboval, naj se blagovoli vsak, kdor hoče katero dobiti, oglasi pri njem prej ko prej. Slika bo lepa podoba in kinč za vsako sobo.

— (*Gospodarski odsek „Matice slovenske“*) imel je v soboto sejo, v kateri se je razgovarjal o oddaji stanovanj v Matični hiši na Bregu. Sklenilo se je stanovanje v prvem nadstropju skupno oddati in po listih objaviti, da naj se do sobote dne 14. t. m. pismeno oglasi, kdor bi ga rad imel. Dosedanja stanovna bila je 350 goldinarjev.

— (*Okrajna cenilna komisija*) za okrajno glavarstvo, katera je imela nalog rešiti mnogo tisočev reklamacij proti postavljenim tarifom, imela je v ponedeljek zadnjo sejo in je končala svoje delo.

— (*Vesteneckova tožba*) zoper odgovornega vrednika časnika „Tribüne“, ki je bil objavil poročilo litijskega župana o znanih ponočnih dogodkih v Litiji, se bode vršila 12. januarja pred porotno sodnijo dunajsko. Pri tej priliki utegnejo na dan priti marsikateri mikavne reči, ker je zatoženec sodniji naznanil, da hoče dokazati resnico vsega tega, kar je bilo pisanega zoper okrajnega glavarja Vestenecka. Za priče so poklicani tje dr. Poklukar, Svetec, Lapajne in dr.

— (*„Zur Länderbank-Debatte“*) imenuje se ravno kar nam došla brošurica, v kateri se vsem zvijačam in neresnicam, ki so jih levičarski govorniki Herbst, Tomaszczuk in Neuwirth pri tej debati v svoje govore vpletli, nasproti stavijo resnična dejanja in razmere omenjene banke in njenih opravil, iz katerih se vsa puhlost teh govorov jasno kaže. — „Kakor bi bilo zapeljivo“ — sklepa pisatelj — „meje nasprotnega trjenja in nasproti mu stavljenega resničnega čina prekoračiti, vendar smo se tega z namenom ogibali; prepira ne iščemo, samo resnici smo hoteli pomagati na dan.“

— (*Zadnji živinski somenj*) v Ljubljani je bil precej živahen, a živina ni imela prave cene; le prešiče kupujejo posebno Bavarci — tako, da je cena velikih prešičev poskočila uže do 24 ali 25 kr. stari funt. Na gorenje kraje iz dežele se je od lanskega leta do zdaj izvozilo uže okoli 6000 prešičev.

Naznanilo.

Kdor se še ni naročil na Ruski lan, naj se oglasi zadnji čas do Svečnice.

Novičar iz tujih in domačih dežel.

Z Dunaja. — Državni zbor, ki se snide 20. t. m., bo med drugim kmalu lotil se vredjenja (oziroma zboljšanja) duhovenske plače. Po vladnem predlogu bo najviša plača župnikom po 1800 in 1600 gold., najviša plača kaplanom pa po 600 in 500 gold., najnižja 400 gold. Razprava bo živahna, ker se bodo liberalci gotovo vpirali, vsakemu zboljšanju duhovenske plače.

Koroško. — Učiteljski izkaz za Koroško kaže, da je ljudskih šol tu samo nemških 248, slovensko-nemških (to je takih, v katerih se slovenski otroci ponemčujejo), pa 93. Koliko pa je slovenskih? Čisto nobene za več ko 120.000 slovenskih prebivalcev. Pa koroški nemški zagrizenci tožijo, da se zatira — nemštvo!

Iz Trsta. — Volitev za državni zbor namesto dr. Rablna v drugem mestnem volilnem razredu bo dne 1. februarja.

Iz Dalmacije. Po hribih nekaj vre, posebno v Hercegovini je velik nemir. Zanesljivih poročil pa še ni o tem, ali so uporniki navadne tolovajske čete, ali pa z našo vlado nezadovoljni prebivalci družih stanov. Pozornost vlade je uže obrnjena na te nemire, posebno kar so bili ubiti štirje žandarji; pričakovati je, da se bodo homatije poravnale ali upor zadušil če treba, s silo, tako da ne bo dolgotrajnih prask in prelivanja krvi. Črnagora je izrekla, da upornikom ne bo dajala nobene zaslombe, in če se v Bosno in Hercegovino in Dalmacijo pošlje zadostna vojaška moč, bo morda upor naglo zadušen, ako ne velja naši vpravi.

Nemčija. Iz Berolina. — Uradni list „Reichsanzeiger“ prinaša razpis cesarjev podpisani tudi po knezu Bismarku, od dne 4. t. m., kateri bo vzbujal pozornost politikov po vsem omikanem svetu. V tem razpisu povdarja se v prvi vrsti samostalnost ustavnih pravic kraljevih, zgodovinske razmere med kraljem in ljudstvom, potem pa nadaljuje: „Moja volja je tedaj, da se tako na Pruskem, kakor v zakonodavnih zborih države nad mojim in mojih naslednikov pravico, da osebno vodijo politiko moje vlade, nikakoršni dvom ne dopušča ter se menjenju oporeka, kakor da bi bila na Pruskem zmiraj obstoječa, v članu 43. ustave izrečena nedotakljivost kraljeve osebe ali pa to, da je treba mojim vladnim činom odgovornega protipisa, — odvzela naravo samostojnosti kraljevih sklepov. Nalog ministrov je, to kraljevo pravico strogo varovati, enako pa pričakujem od vseh uradnikov, ki so mi prisegli zvestobo. Nikakor nečem kratiti prostih volitev, pa za tiste uradnike, katerim je izvrševati moje vladarske ukaze ter se jim more po disciplinarni postavi služba odvzeti, obsega po službeni prisegi sprejeta dolžnost tudi zastopanje politike moje vlade pri volitvah. Zvesto spolnovanje te dolžnosti pripoznal bom z zahvalo in pričakoval bom od vseh uradnikov, da se z ozirom na njihovo prisego zvestobe pri volitvah zdržijo rovanja zoper mojo vlado.“ — Kaj bi neki naši „ustavoverci“ rekli, ako bi naša vlada kaj tacega ukazala?

Žitna cena

v Ljubljani 7. januarja 1882.

Hektoliter: pšenice domače 9 gold. 10 kr. — banaške 10 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 20 kr. — soršice 7 gold. 80 kr. — rži 6 gold. — kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 3 kr. — ajde 4 gold. 87 kr. — ovsa 3 gold. 14 kr. — Krompir 2 gold. 68 kr. 100 kilogramov.